Kayak

BALIKESİR HALKEVİ

İÇİNDEKİLER

33 — Abacılık
38 — Su ve ağaç meselesi
40 — Verem
43 — Balya ve Kalaycılar madeni
45 — Âşık Ömerî
47 — Âşık Ömer'iden (koşmaları)
49 — Gece gezen kız
51 — Saz şairi Zülâli
52 — Halk bilmeceleri
54 — Gurbette, Hataylılara (şiir)
55 — Cesur bir çocuk
56 — Korkunç gece «Şiir»
57 — Zümrüt, Sükût, Anne, Anadolu «Şiir»
58 — Kızıllar içinde, Karlı havada gezi, Ayrılık «Şiir»
59 — Köyün mezarlığında, Sularda gönlüm gibi, gurbette
60 — Uçarken, Büyük anneme «Şiir», Denizde gece, Gece
61 — Ağladım Şiir»
63 — Atalar sözü

5 İNCİ YIL SAYI: 50

19 MART 937

İYESİ
T. F. SILAY

kaynak

Yayın Direktörü
ABDİ
Agabey Oğlu

Balıkesir Halkevi Aylık Dergisi

SAYI: 50 | 19 . 3 . 1937 | YIL: 5

Balıkesirde

Eski Tarihlerde Abacılık..

Yazan: KÂMİL SU

Balıkesirde abacılık muhakkak ki çok eski bir tarihe maliktir. Böyle olmakla beraber XII inci hicret asrı başlarına kadar bu sanat henüz teşkilâtlandırılmış değildir. Bunun teşkilâtlandırılması on ikinci asrın sonlarına doğrudur.

(1101) ve (1102) yıllarına ait mahkemei şeriye sicillerinde tasadüf edilen kayıtlardan anlaşıldığına göre gerek on birinci asırda, gerekse on ikinci asrın ortalarına kadar abacılar hiç kimsenin hasılında kayıtlı değildirler. Filhakika 1105 tarihli sicillerde: «Defterhanei amirende mahfuz olan defteri icmal ve haslı ve haslar mukataası defterlerine müracaat olundukta aba damgası namile mirilivaya nesne tayin olunduğu kayıtlı bulunmamağla imdi hilâfi şer' ve kanun rencide olunmayanlar deyü fermanım olmuştur» denilmektedir. (1102-1696) tarihli diğer bir vesikada Balıkesir mütesellimi aba damgacılığını aldığını id'a ederek abaclardan zorla para almak istediğinden ve bu halin merkeze şikâyet edildiğinden bahsediliyor. Bu şikâyet üzerine merkezden gönderilen fermanda: «Kasabai mezburede kadimül eyyamdan bu ana gelince aba damgacısı olugelmiş değil iken hilâfı şer' ve kanun Balıkesri mütesellimi kanunî kadime mugayir aba damgacılığın aldım deyu bir alay fukarayı rencide ve remide eyledüğü vaki ise caiz değildir» denilerek mütesellimin yolsuz hareketi menedilmiştir.

Ayni tarihli diğer bir vesikada bir damga mübaşiri ile bir de damga emininden bahsediliyor. (1101-1690) tarihini taşıyan bu vesikada mubaşirin vazifesi aba satun alanlardan yük başına iki akçe-resim almaktan ibarettir. Damga emini ise bu mubaşirden başka bir şey olmayacak (1).

Abacılığın teşkilâtlandırılması on ikinci yüz yılın sonlarına doğrudur. Filhakika bu tarihte bir abacılar kethudalığı ile bir de dinkciler kethudalığından bahsedilmektedir. Bu vesikalara göre abacılar kethudası Seyyit Haci Ali dinkciler kethudası

[1] «.. Kazai mezburden kendu akçeleri ile aba iştira edüp kadimden bu anedek kazai mezburde tamga mubaşiri olanlara resmi damga yük başına ikişer akçe verüp ziyade talebile rencide olunagelmiş değil iken halâ tamga emini olanlar kanaat eylemeyüb hilâfi defter yük başına yarımşar kuruş talep edüp rencide ve remide eylediklerin bildirüp men'ü def'olunup ziyade talebile rencide olunmamak emri şerifim rica eyledikleri ecilden..»

TÜRK TARİH KURUMU

ise Abdullah halifedir (2).

(1180) tarihini taşıyan vesikadan anlaşıldığına göre dinkciler kethudası olan hacı Abdullahın abacılar kethudalığını iddia etmesi büyük bir gürültüyü doğuruyor. Bunun üzerine seyyit hacı Aliye abacılar kethudalığı tevcih olunduğuna dair merkezden berat gönderiliyor Halbuki biraz sonra hacı Alinin top abacıları, dinkciler ve aba derzileri (terzi) kethudalığını iddia etmesile merkeze yeniden şikâyet ediliyor. Bu şikâyet üzerine merkezden gönderilen yeni bir beratla top abacıları ve dinkciler kethudalığı Abdullah Halifeye tevcih ediliyor. Beratda şöyle denilmektedir: « Aba derzileri esnafının kethudası olan Seyyit elhac Ali nam kimesne mücerret top abacıları ve dinkcileri esnafı ve aba derzleri esnafı cümlesi bir esnaftır deyu hilâfı inha kendü üzerine berat ettirdüb mezkûr esnafa halel vermekle ötedenberi derziler başka esnaf ve top abacıları ve dinkciler başka esnaf olduğu mecliși şer'de haber vermelerile mezbur kimesne hacı Ali refinden top abacıları ve dinkcileri esnafının kethudalığı sahibi evvel merkum hacı Abdullah kemâfil evvel ibka ve tevcih babında kadı naibi mevlâna hafız Hüseyin zide ilmehu arz etmegin ber mucebi arz sadaka edüp bu beratı humayunu verdim ve buyurdumki badel yevm merkum elhaç Abdullah halife varup zikrolunan esnafın seyyit Alinin kemafil evvel kethudası olup hizmeti lâzimesin mer'i ve muvakkar kıldıktan sonra üslübu kadim üzere mutasarrıf olup devamı ömrü devletin içün duaya müdavemet göstere. ». Buradan anlaşıldığına göre aba terzileri ile top abacıları ve dinkciler ayrı iki sınıftır. Vesikalarda top abacıları ile dinkciler kethudası oldugu kaydedilen Abdullah halifenin bu gün abacılar arasıdda pir olarak tanınan ve kendisine ait bir çok rivayetler nakledilen Abdullah baba ile alakası olacağını zan ediyorum. Mesela:

Aba ipi kaba sabadır,
Pirimiz Abdullah babadır.

Beyti Abdullah baba hakkında abacılar tarafından söylenmektedir.

Abdullah baba hakkında halk tarafından söylenen rivayetler şöyledir.

«Vaktile Abdullah baba adında birisi kız pınarında [3] Hacı hanım çeşmesi civarında bir ev yaptırmıştır. Karısı ve iki çocuğu ile bu evde yerleşen Abdullah baba evinin bir odasında çul dokur, çocukları da mevcut iki keçisini civarda otlatırmış. San'atının bihakkın ehli olan Abdullah baba çok güzel, işlemeli ve boncuklu heybeler yaparmış. Bu san'atı çocuklarınada öğretmiş.

Bir gün yaptığı heybe ve kebelerden bir kaçını alarak memleket harici pazara satmak için götüren Abdullah baba Balıkesire dönüşünde bir çok yerler gezmiş Uğradığı yerlerde dokuma işlerile meşgul olmuş ve bir çok abacılarla görüşmüş. Kendi sanatından farklî olmıyan abacılığı pek kısa bir zamanda öğrenmiş. Dört beş ay sonra Balikesire dönüşünde evindeki çul tezkâğını aba tezkâhına çevirerek abacılığa başlamış Bir müddet çalıştıktan sonra sermayesini ve işini büyültmeye muvafak olan Abdullah baba evinin yanında, yalnız aba dokumak üzere bir imalethane yaptırıp burada bir çok tezgahlar kuruyor. Aba imalinde kullandığı ipler

[2] «Balıkesride abacı esnafı üzerlerine kethuda olan işbu rafii tevkii refiişşani hakani Seyyid haci Ali bilfiil mutasarrıf olup ve esnaf dahi kendüden razı ve hoşnut iken ecanipten haci Abdullah nam kimesne zuhur ve merkum haci Aliyi aba dinkcileri esnafi kethudası olmakla ben dahi aba dinkcileri ve top abacıları kethudası oldum deyü bir takriple ettirdiği beratı ibraz...» 1188 Yılı sicilleri

[3] Şimdiki Kaz pınarı

Balıkesir yününden, el ile çıkırıklarda bükülerek hazırlanırmış. Gün geçtikçe işini büyülten Abdullah babanın yanında çalışanların miktarı artıyormuş. İşcilerin çoğunu kadınlar, kızlar teşkil edermiş . Bu kadın ve kızlar her gün sabahtan akşama kadar buradaki derede yün yıkar ve yıkanan yünleri eğirirlermiş. Bundan ötürü buraya kız pınarı denilmiş »

Halk arasında dolaşan başka bir rivayete göre Abdullah babadan sonra abacılık epey zaman devam etmiş. Sonraları bu san'atı idare edenler arasında geçimsizlik başlamış ve bu yüzden bu teşekkül dağılmış. Abacılık uzun müddet metrük kalmış. Tekrar canlandırılması yolunda sarfedilen bütün emekler boşa çıkmış.

Abacılık hakkındaki rivayetlerden birisiide şöyledir:

«Balıkesire abacılık san'atı, Osmanlıların Rumelide yaptıkları muharebeler sırasında, Rumeliden Balıkesir ve civarına gelen muhacirlerle gelmiştir. Bu mahacirlerden Balye kazasında yerleşenler abacılık kaytancılık ve şayakcılık işi yaparlarmış. Balye madeninde çalışan Balıkesirli gençlerden birisi burada bir abacı kızı ile evlenmiş. Bu çiftler abacılık san'atını Balıkkesire getirmişler.»

Balıkkesirliler abacılığa çok önem vermişlerdir. Bu gün bu san'at tamamen sönmüş denecek kadar azalmıştır. Fakat hicri on bir ve on ikinci yüz yıllarda kendisine çok iyi bir mevki temin etmiştir. Balıkkesirin abacılığa verdiği kıymet ve Balıkkesir abasının kıymeti bu gün halk arasında söylenen savlardan da anlaşılmaktadır.

Balıkkesrin abası,
Hem oğlu geyer hem babası

*

Balıkkesrin şayağı
Hem ağası geyer hem uşağı

Abacıların manileri:

Bir elinde kalkan,
Bir elinde ok,
Arkandaki abadır,
Yalnız haktan kork.

* * *

Dağlı dağdan geledur,
Aba gördün selâm dur,
Kim görürsen aba geymiş,
İlde kadı odur.

* * *

Düven taşına koyun,
Dövün abayı,
Toptan aba geyin,
Atın cuhayı

* * *

Efeler takar bellerine,
Kulaklıca bıçağı,
Kızlar severler,
Aba geyen uşağı,

Yukarıdaki manilerle sağlamlığı ve kıymeti ifade edilen aba yalnız Balıkesirde istihalalâk edilmemiş, harica da çıkarılmıştır. XIII üçü hicret yüz yılında okadar şöhret bulmuştur ki İstanbuldaki askerin geydirilmesi için bundan istifade edilmiştir. Filhakika on üçüncü hicret yüz lılı sicillerinde görülen bir kayıttan: «esakiri mansure ve sair sınufu asakiri nizamiyenin elbisesi eşyası ve talim abaları için yetmiş beş bin top aba imâl ve irsal olunmak üzere» Bergama, Karasi sancakları kadılıklarına ve bergama mütesellimine hükmü humayun gönderilmiştir. [1]

VESİKA: 1

Kıdvetünnüvabu vel müteşerriin Balıkesir kazasında bil fiil naibüsşer olan mevlâna zide ilmühü tevkii refii humayunun vasıl olucak malûm olaki Balıkesiri ahalileri süddei saadetime âdam ve arzuhal gönderüp bunların kadimül eyyamdan bu ana gelince aba damgacısı olmayıp hi-

[1] Abacılığa ait rivayetler geçen yıl liseden mezun olan Esat Egeli tarafından toplanmıştır.

lafü şer'u kanun Balıkesir mütesellimi olan ( ) aba damgacılığın aldum deyü bir alay abacı fıkaralarını rencide ve remide eyledüğür bildürüp şer' le görülüp kadimül eyyamdan bu ana gelince aba damgacısı olu gelmiş değiliken Balıkesir mütesellimi mücerret celbü mâl için aba damgacılığı ile rencide ve remide olunmayıp men'i def olunmak babında emrü şerifim rica eyledikleri ecilden medineyi mezburede kadimül eyyamdan bu ana gelince aba damgacılığı olmayıp hilafı şer ve kanun aba damgacılığı ile rencide olunmıyalar deyü emredüp buyurdum ki emri şerifim vusul buldukta bu babda sadır olan emrim üzere amel ve dahi husu. su mezbura mukayyet olup göresin ilân olunduğu üzere ise olbabta muktazai kadimile amel ve kazayı mezburda kadumül eyyamdan bu ana gelince aba damgacısı olagelmiş değiliken hilâfı şer ve kanun Balıkesir mütesellimi kanunu kadime mu gayir ben aba damgacılığı aldım deyu bir alay fıkarayı rencide ve remide eylediği vaki ise caiz değildir. Eyyamü saadet encamda fıkarayı mezbure olveçhile rencide olunduğuna kat'a rızayu humayunum yok. tur. Kanunu kadime muhalif fıkarayı mezburu olveçhile minba't şeri şerife ve kanunu kadime ve emri humayunuma muhalif kimesneye iş ettirmeyip inat ve muhalefet üzere olanları isim ve resimlerile yazıp asıtanei saadetime bildiresinki sonradan haklarında fermanı şerifim ne veçhile sadır olursa mucibi münifile âmil olasın şöyle bilesin alâmeti şerife itimat kılasın tahriren fı evahiri şehrü cemaziyül ahar liseneti ihda ve miete ve elf bi makamı kostantaniyetil mahrusa.

(Diğer Bir Vesika)

Kıdvetül kuzatü velhükkâm madenil fazlı velkelâm Mevlâna balıkesir kadısı zide fazlühu tevkii refii humayun vasıl olucak malüm olaki tüccar taifesinden ve nam kimesneler divanı humayunuma arzuhal edip mezburlar kariyei mezbureden kendi akçerlerile aba iştira edip kadimden bu anadek kazayi mezburda damga mubaşiri olanlara resmi damğa yük başına ikişer akça verip ziyade talep ile rencide oluna gelmiş değiliken halâ damğa emini olanlara kanaat eylemeyip hilafu defter yük başına yarımşar kuruş trlep edip rencide ve remide eylediklerini bildirip meni defi olunup hilafı defter ziyade talep ile rencide olunmamak babında emri şarifim rica eyledikleri ecilden emir ve fermanım olmuştur. Buyurdumki hukmü şerifimle vardığında bu babda sadır olan emrim üzere amel edip dahi göresin filvaki mezburlar üzerlerine edası lâzım gelen resmi damğaların mutadı kadim üzere vermeye razılar iken damğa emini kanaat eylemeyip hilafı defter yarımşar kuruş talep edip rencide eylemişler ise meni def edüp hilafı defter ziyade taleple rencide ve remide ettirmeyip hususu mezbur için bir dahı emrim varımalı eylemiyesiz şöyle bilesin alâmeti şerife itimat kılasın.

Sene 1101

Nişani şerif alışan hükmü oldurki

Balıkesirde abacı esnafı üzerine kethude olan işbu rafii tevkii refişşani hakani seyyit hacı Ali bilfil mutasarrıf olup ve esnaf dahi kendinden razı ve hoşnut iken ecanipten hacı Abdullah nam kimesne zuhur ve merkum Hacı Aliyi aba dinkçileri ve top abacıları kethudası oldum deyü bir takriple ettirdiği beratı ibraz ve esnafı ihtilâl ve tacizden hali olmamagla mezbur Hacı Abdullahın refinden merhum şeyyit Hacı Alıye tevcih olunup yedine beratı şerfi âlişanîm verilmek babında naip mevlâne Derviş İsmail zide ilmehu arz itmegin mucibince sadaka edüp bu beratî humayunu verdim ve buyurdumki badelyevm merkum varup zikrolunan esnafın ref,olunan mezbur Hacı Abdullağın yerine kethudası olup hizmeti lâzımesin merîi ve müedda kıldıktan sonra üslubü kadımi üzre mutasarrıf olup devamı ömrü devletim için duaya müdavemet göstere olbapta ref'olunan mezbur ve tarafı ahardan mani mezaim olmaydır. Şöyle bileler alâmeti şerife itimat kılalar sene 1180

***

Nişanı Şerif hükmu oldurki

Balıkesirde vaki top abacıları ve dinkçiler esnafının kethudası olan erbabı istihkaktan işbu rafii tevkii refiişani hakani elhaç Abdullah halife bundan akdem mutasarrıf olup kethudalık umurunda rüyet ve esnafının kaidesinden hariç hareketi olmayup umurunda müstakım ve esnafın cümlesi evza ve etvarında hoşnut ve razı iken aba terzileri (terzileri) esnafının kathudası olan şeyyit elhaç alinam kimesne mücerret top abacıları ve dinkçileri ve esnafı ve aba derzileri esnafı cümlesi bir esnaftır deyü hilâfı inha kendü üzerine berat ettirdüp mezkur esnafa halel vermekle öteden berü derziler başka esnaf ve tok abacıları ve dinkciler başka esnaf olduğu meclisi şer'de haber vermelerile mezbur kimesne hacı Ali ref'niden top abacıları ve dinkcileri esnafının kethudalığı sahibi evvel merkum haci Abdullah kemafıl evvel ibka ve tevcih babında kadı naibi hafız Hüseyin zide ilmehü arz etmegin ber mucibi arz sadaka edüp bu beratı humayunu verdim ve buyurdumki badel yem merkum elhaç Abdullah halife varub zikrolunan esnafın seyyit Alinin kemafıl evvel kethudası olup hizmeti lâzimesin mer'i ve muvakkar kıldıktan sonra üslübü kadim üzere mutasarrıf olup devamı ömrü devletim içün duaya müdavemet göstere olbapta ref olen mezbur hacı Ali ve tarafı ahardan hiç bir fert olmayup dahlü taarruz kılmayalar şöyle bilüp alâmeti şerife itimat kılalar

Sene 1180

Türkiyede Su ve Ağaç Meselesi

Yazan: CENAP REFİK ORKON

Yaşayan bir insanin zaruri ihtiyaçları arasında su büyük bir yer tutar. Nebatat ve hayvanat için de suyun bu cihetten büyük bir yeri bulunmaktadır. Susayan bir insanın içtiği bir bardak suyun kandırmadığı anında ikinci ve üçüncü bir bardağın verdiği diriltici kudret hepimizin başından geçmiştir. Uzviyet yeyecek ve içecek gıdayı aldıkca nasıl faaliyete geçiyorsa toprakta hayati varlıklar için suya muhtaç bulunmaktadır. Bu sebeble suya kanan canlı bir mahluk gibi toprakta bütün senenin rutubetini koruyabilmek için, suya kanmak ister. İnsanın suya kanması gibi toprağın da sulanması yağmurların vücuduna ve mikdarının az veya çok oluşuna göre değişen bu hâdisenin tetkiki çok ehemmiyetlidir.

Memleketimizin iklim şartlarının evsafında yağmurların tedricen sonbaharda başlamasıyle kış mevsiminde ziyadelemesinden ve ilk baharda da az bir yağmurdan sonra bütün bir yaz mevsiminin kurak geçmesi ile nihayetlenir. Bu kuraklık dört, beş ay ve bazan altı ay gibi yağmurun görülmediği vakid.r. Bazan şehirlerde ve köylerde kuyu sularının yaz ortasında çekilmesi akan suların kaybolması gibi hâdiseler yağmur mikdarının o, sene için az düşmesinden ileri gelen bir neticedir. Binaenaleyh, toprağın muhtaç olduğu suyu yağmurların vaktinde ve bir sene içinde yağabilecek tabiî mikdarının vücudile ayni zamanda yardımcısı olan karların bu suretle su mikdarının tamamlanmasının teminine yaradığı için yağmur ve kar olarak düşen maddelerin bizce ehemmiyeti birdir.

Nebatat toprağın ve muhitinin yapılışına tabidir. Burada tabiat, yetiştirdiği mahsulatın devam ve bekasını temin edecek şartları, kendi kendine hazırlar. Bütün hayat muhitinin tesirine bağlıdır. Binaenaleyh, bir sene içinde toprağın muhtaç olduğu yağmurlar mikdarı normal şeraitte daima aynı kalır.

Sıcak ve soğuk gibi hâdiselerin doğurduğu suhunetten başka bir yere veya bir memlekete dökülen yağmurların umumiyet hali içinde çıkan iklim bahsi karaların şekillerinin izah ederken bu çok mühim bahsin yanında sıralanır. Bunun için bir yerdeki yağmur meselesinin izahında ehemmiyet kazanan heman birinci bir madde gibidir.

Türkiyede yağmur meselesi karaların durumuna tabidir. Bu durum yönünden yurdun her yanında mü enasip olmamakla beraber başka, başka iklimlerin hayat şartlarının doğmasına sebeb olur.

Türkiyenin heman her tarafında çevrildiği büyük dağlar karaların içlerine adeta bir set olmuştur. Garpta dağlar Ege denizine amut bir vaziyette bulunmakla denizlerin ılık ve yumuşak tesirlerinin daha içerlere kadar gitmesine yardım eder. Geniş ve alçak vadilerin bu bu tesirleri altında zengin şartlara uymalarına ve insan kümelerinin yerleşmesine kolaylık teminile beraber bu emsalsiz ve eşsiz yerler daima aranır.

Anadolunun şimal ve cenubunda ve

garbında uzayan bu sıra dağların meydana koyduğu iç ve dış anadolu parçaları dikkate alınacak kadar büyük ve mühim tabiî hâdiselerin başıdır. Bu yüzden dolayıdırki, anadolunun ortasında kendi hususiyetleriyle, duruşlariyle tebellür eden geniş bir bölgenin ayrıca bir tip olarak başka yerlerden ayrı bir çehre halinde bulunmasından sonra muhitindeki dağlar deniz tesirlerinin içeriye girmesine en kuvvetli engel oldugu gö:ülmekte ve memleketin her tarafı ayni mikdarda yağmur alamamak şartları içinde bulunmaktadır.

Ankara Meteoroloji dajresinin 929 934 yıllarında yaptığı rasatlara göre Türkiye yağmur sahaları şu suretle izaha değer.

Karadeniz sahillerinde en çok yagmur alan Rize (2 78) mikdarında olup bu sahilde Giresuna (1.61) sonra Ordu (1 25), Zonguldak (1.16) olup bu mıntakada ise Samsun ancak (0.70) yağmur alıyor.

Garbî Anadoluda Kepsüt 56 santimetre, Bandırma 55, Biga 45 santimetre olup şimali garbî Anadolu bölgesine gelen bu yerlerde Adapazarında 72, Bursada 64 santimetre yağmur düşmüştür.

Cenubî Anadoludan da bir iki misal alıyorum: Antalya 929 934 yıllarında (1.07) santimetre yağmura mukabil Adanada 0.55 bu bölgeye giripte daha şarka doğru Diyarbekirde (0 37) santimetre yağmura rastlarız.

Orta anadoludan da birkaç misal: Kütahya yine bu seneler içindeki vasatilere göre 0 40 santimetre, Eskişehirde 0 32 daha ileride Beypazarında 0.26 santimetre, Kayseride yine bu senelerin vasatilerine göre ancak 0 39 santimetre, daha şarkta Sivasta 0.35 santimetre gibi yağmur miktarlarını bulmaktayız.

Sahiller denizlerin karşısında aldıkları yağmurları adeta kendilerine tahsis etmiş gibi duruyorlar. İç Anadoluda gösterdiğim rakamlar ise hepimizi korkutacak kadar aşağida büyük bir takım üzerinde duruyorlar..

Orta Anadoluda yağmur rakamlarının miktarının daha aşağıda olduğu görülmektedir. Bu rakamlar bu kara parçasının yapıldığı zamandanberi aynı bir halde kalmış veya buranın yapılışı böyle olmuş değildir. Muhakkak olan birşey varsa oda Anadolu mıntakasının ortasında bugün gördüğümüz cılız yağmurların yerine çok eski zamanlarda mebzul düşmüş yağmurları hesaba katmak lâzımdır. Yalnız bu sular zamanla kaybulmuştur. İnsanların dolaştığı ve kendilerine muhit olarak yurt olarak hazırladıkları sahaların eski ve geniş zamanların bilgileşmelikleri arasında muhitlerinde kuraklıklara sebebiyet verdikleri muhakkaktır. Bazan da tabiî sebeplerin çıkardığı neticelerle de karalar üzerinde suların kaybolduğu görünür.

Bugünkü dünya tarihinin medeniyet âleminin temellerini kuran Türkler orta Asyada bir felâket olarak zuhur eden kuraklığın neticesinde dünya çevresinin sulak yerlerine muhaceretle oralarda hem yerleştiler hem de bilgilerini medeniyetlerini yaydılar.

Suyun kaybolduğu yerde hayat ve medeniyet de kaybolur. Doğduğu yerde ise hayatın parladığı görünür.

Acaba bu su nasıl kaybolur, ve sonra nasıl yeniden doğar?. Çorak bir hal alan kara parçalarında suyun kaybolması bu yerlerde faal olarak yaşamış zengin orman dalgalarının kaybolmasından ileri gelmiştir. Memleketimizde, orta Anadoluda görünen kuraklık ile bu kuraklığın hasıl ettiği korkuducu neticelerin ilk önce his olunmazken sonraları kendini gösterir.

Orman yangınlarının ve katiyatının hasıl ettiği neticeler görünüşte hiç bir tesir bırakmamış gibi isede bu te'sir memleket aleyhine kuraklığın yani susuzluğun doğmasına yardım edecek tahlikeli hâdiselerin başlangıcıdır.

(SONU VAR)

VEREM.

Dr. KADRİ YETKİN

— XI —

Çocuk doğar doğmaz. mikrob almasına meydan bırakılmadan uzaklaştırılırsa tehlikeden masun kalır. Eğer uzaklaştırılma biraz geçikirse ve çocuk mikrob almış bulunursa yine uzaklaştırmak lâzımdır. Bulaşmanın tekerrürüne ve birbiri üzerine bulaşma vukuuna meydan verilmiş olmamak için..

Çocuk imkân nisbetinde çabuk hastalık yuvasından ayrılmalıdır. Verem olan çocuğun anasından başkası ise yapılacak iş basittir, ya hasta başka bir yere, meselâ hastaneye nakledilir veya çocuk anasile beraber başka bir yere gönderilir.

Fakat çok vakıt hasta olan annedir. Bu halde çocuğun ayrılması çok nazik ve mühim bir mesele olur, bununla beraber yine tereddüt edilmeden çocuk ana kucağından ayrılmalı uzaklaştırılmalıdır. Pek az bir zaman için bile olsa veremli anaya çocuğu bırakmak ölüme sürüklemektir.

Fransada yeni doğmuş çocukları veremli analardan uzaklaştırmak için hususî teşkilât vücude getirilmiştir. Bu teşkilâta « ufak çocukları uzaklaştırma ve yerleştirme emri hayır» denilmektedir. Doğum zamanı yaklaşınca veremli kadin bir hastaneye kaldırılarak özel bir kısıma yatırılır. Çocuk doğunca o anda alınarak « kireş » denilen özel çocuk hakını müessisesinde müşahede altına alınır, veremle bulaşıp bulaşmadığı araştırılır. Veremli annenin çocuğunu emzirmesine müsaade edilmez. Sağlam olarak doğan çocuklar dispanser veya özel teşkilât marifetile bu maksatla daha evvel seçilmiş ve hazırlanmış bulunan köylü ailelere tevdi edilir. Çocuk bu aile nezdinde her dürlü sıhhî bakım altında büyür Köylü aileler ve çocuklar sık s k doktor ve ziyaretci hemşireler tarafından teftiş edilir.

Bu şekil korunmadan alınan netice pek parlaktır. Hastalık kaynağından uzaklaştırılmayan çocuklar az çok bir zaman zarfında veremden ölüyorken ayrılanlar sağlam olarak büyümekte ve yaşamaktadırla. İstatistikler köylü aileler nezdinde büyütülen çocuklarda ölüm nisbetini ancak yüzde beş gibi pek az bir derecedn göstermektedir.

Verem Aşısı

Vereme hafıf bir şekilde yakalananlara hastalıktan şifa bulmakla vücudün bir tarafında sönmüş kalan bir mikrob yuvasının insana muafiyet kazandırdığını ve uzviyetin her hangi bir yerinde bir kaç canlı verem basili kaldığı müddetçe bu muafiyetin devam ettiğini öğrenmiştik. Bu muafiyet keyfiyeti böyle rastgele bir surette vücuda az miktarda mikrobun girmesile temin edileceğine daha kuvvetli ve daha tehlikesiz bir tarzda muafiyet verebilecek bir usul araştırılmıştır. Paris Pastör institüsü alimlerinden (Salmette) ve (Guerin) çocukları vereme karşı canlı mikroplarla, tehlikesiz bir surette muafiyet kazandıracak şekilde aşılamayı düşünmüşler ve senelerce oğraşarak nihayet bütün dünyaca (B. C. G) adile tanılan verem aşısını hazırlamağa muvaffak olmuşlardır. bu aşı tesiri kat'î bir surette hafifletilmiş sığır verem basili ile hazırlanmaktadır. Bu suretle hazırlanan verem mikropları insan uzviyetine girince hastalık husule getirmezler, bilâkis vücudu verem intanına karşı korurlar

Verem aşısı ilk defa bundan 15 sene evvel Pariste veremli bir anadan doğmuş ve hastalığa yakalanması mahakkak bulunan bir çocukta kullanılmıştır. Bu çocuk bu ğün sağlam yaşamaktadır . O zamandan beri Fransada ve diğer memleketlerde milyonlarca cocukk bu aşı ile aşılanmış ve veremden korunmuştur.

Verem Aşısı üç ufak şişe içinde bulunur. Bu aşının çacuğa anasından doğduktan sonra 10 gün içinde verilmesi şarttır. Birinci şişe, bir kahve kaşığı süt içine karıştırılarak, üçüncü gün, ikincisi 5 inci gün, üçüncüsü de 7 nci gün yutturulur. Şimdiye kadar neşredilen istatistikler aşının pek parlak neticeler verdiğini gösteriyor. Bu aşı sayesinde milyonlarca çocuk vereme yakalanmaktan kurtarılmış ve veremden ölüm nispeti çok azalmıştır. Memleketimizde de bu aşının kullanılmasının umumileştirilmesi temenni olunur.

Büyük Cocukların korunması

Ana kucağından alınarak köylü aileler yanında büyütülen çocuklar üç yaşına gelince; eğer aile arasındaki bulaşma sebebi ortadan kalkdise çocuk ailesine iade edilir. Eğer bulaşma tehlikesi devam ediyorsa yine uzakta kalmalıdır. Bu halde çocuğun sıhhî vaziyetine göre karar verilir: Çocuk ya tamam sağlamdır veya hafif şekilde verem alâmatleri taşımaktadır. Eğer sağlamsa (Grancher emri hayrı) veya «vereme karşı çocukluğun himayesi» ismi verilen diğer bir teşkilâta tevdi edilir. Eğer çocuk zayıfsa veya vücudunun bir yerinde, boyun veya göğüs içi bezlerinde hastalık varsa (prevantoryom) denilen müesseselere gönderilir

Grancher emri hayrı, bundan 33 sene evvel Fransada bu isimde bir hekim tarafından tesis edilmiştir. Bu cemiyet üç yaşından 13 yaşına kadar olan ve veremli ebeveyinden sağlam olarak doğan çocukları kabul etmektedir. Cemiyet topladığı çocukları yine köylerde bu gaye ile seçilmiş ajileler arasında ve tıbbî bir nezaret altında büyüktür, okutur ve terbiye eder. Bu teşkilâttan alınan neticelerde fevkalâdedir. Bundan 10 sene evvelki istatistiklere göre, o zamana kadar bu emri hayrın koruduğu 18 bin çocuk arasında ancak 16 ciğer veremi vakası çıkmıştır.

Çocuklar 13 yaşından sonra da yine sosyetenin bakım ve korumundan mahrum bırakılmazlar Bu yaştan sonrada bunlarla ilğili olmok üzere (Comitesdap-parentissage) veya (Ecoles menageres) denilen başka teşkilât vardır. Bu teşkilât çocukların tahsillerini ikmal ve uygun bir san'at veya mesleğe intisablarını temin eder.

Açık Hava Okulları

Çocuk köy yaşayışını daha fazla uzatmak istemiyorsa açık hava okuluna gönderilir. Bu suretle bir zaman daha şehrin bozuk havasından uzak bulunur ve açık havada yaşar.

Açık hava okulları, dağlarda, ormanlar içinde, sahillerde ve tabiî güzelliklerle süslenmiş yerlerde ufak köşkler halinde ve seyyar sınıflar şeklinde vücude getirilmektedir (Güneş okulu) da deniliyor.

Bu okulların tesisinde gaye saf hava ve iyi gıdayı iki misli fazla olmak, çalışma ve yorgunluğu da yarı dereceye indirmektir. Çocuğu veremle bulaşmadan koruyan bu okullar verem savaşında büyük bir sosyal rol oynarlar. Tıbbî bir bakım altında ve mükemmel hıfzısıhhat şartları içinde teşekkül etmiş pedagaji müessiseleridir. Bu müessiselerde pedagoji metodları çocukların sıhhî İhtiyaclarına ve fiziyolojik kabiliyetlerine uygun olarak tanzim edilir.

Açık hava okulları verem olmayan, bakımsız, zayıf, cılız çocuklara, kalabalık

aile çocuklarına mahsustur.

Bu okullara çocuklar özel teşkilât marifetile gönderildiği gibi diğer ilk okullardan da gönderilir. Her ders yılı yılı başlangıcında her ilk okul baş öğretmeni nahif cılız çocukları ayırarak açık hava okuluna gönderir. İngiltere ve Almanyada bir çok şehirlerde ilk okullar dört divar içinde kapalı olarak yapılmaktan vazgeçilmiş, kırlarda yüksek yerlerde yapılmağa başlanmıştır. Bu okullarda dersler açık havada, ağaçlar altında, yeşillikler içinde takibedilir. Yemek kırda yenir. Yağmurlu zamanlarda üstü örtülü, önü açık bir yere sığınılır. Çalışmaya teneffüs jimlâstik ile başlanır, duş veya banyo ilede nihayet verilir. İcap edenlere güneş kürü yaptırılır. Çocuklara kuvvetli yemekler yedirilir.

Açık hava okulunda öğretmenle hekim beraber çalışır. Öğretmen dimağ, fikir ve ahlâk terbiyesini temin ederken doktor da çocuğun bünyesini kuvvetlendirir.

Prevantoriyamlar

Prevantoriyomlar, şehir civarlarında, açık ve saf havalı yerlerde ağaçlar arasında, tabiî güzellikler içinde vücude getirilen, hafif veremli çocukların bakımlarına yarayan müessiselerdir.

Aile ocağında veremle bulaşmak tehlikesi karşısında bulunan veya hastalığa pek hafif şekilde bulaşmış bulunan veremin bulaşıcı ve ateşli devresinde olmayan ibtidaî, gizli ve şifası mümkün şekline yakalanan, boyun ve ciğer bezleri şişkin ve büyük, kansız, cılız cocuklar bu müessiselere kabul edilmektedir. Burada çocuklar bütün hıfzısıhhat kaidelerine, bol ve temiz hava alma ve güneşten istifade etme şartlarıea uygun olarak büyütülürler Prevantoryomlər da hayatın esasını açık kır havası teşkil eder. Bu maksatla, havası bozuk, kalabalık yerlerden uzak, dağ veya orta yükseklikte yerlerde veya deniz kenarlarında tesis edilirler. Prevantoryomda bakım, hem koruyucu, hemde şifa bağışlayıcıdır. Bu müesseselerde ikamet geceli gündüzlüdür. Prevantoryom, efradı kalabalık, fakat sıhhat, samimiyet ve neşenin hüküm sürdüğü bir aile ocağı demektir. Bakım, tedavi ve fizik ekzersisler hekim ve pedagoğun müşterek mesaisile çocuğun bünyesine, sıhhî ve ruhî haline göre tanzim edilir. Çocuk prevantoryomda yaşamakla açık ve temiz hava zevkini, güneşin zevkini ve sıhhî bir hayatın zevkini kazanır.

(SONU VAR)

ÖLÜYORUM.

İçimi sızlattıkça açtığın derin yara
Geçen günlerim gibi geleceklerde kara;
Aşkın oldu içimde tıpkı gizli bir sara

Bir tabutun içinde saçların büklüm büklüm
Eğer seni koynuna olmış olsaydı ölüm.
Ölünce dek aglardı sana yanardı gönlüm.

Ölüm büyük bir acı terk olmak daha acı
Senelerce çektiğim bu derdimin ilâcı
Senle birlikte geçen günlerimin andacı

O günlerki aşkımın taşan bira selidir,
Başımda esen rüzgâr kara sevda yelidir.
Gönlüm o gündenberi bugün halâ delidir.

Şimdi seni sevenler yaparken sana düğün
Önünde şehvet için eğilen gençle o gün
elim tetikte korkma ölüyorum ben bugün.

Salih Vecdi BORA

Balya ve Kalaycılar Madenleri..

KÂMİL SU

VESİKA: IV

Kıdvetül kuzatı velhükkâm madenil fazlu velkelâm Balye ve Bigadiç kadıları zide fazluhum ve kıdvetül emacidü vel a'yan darbhanei âmirem tarafından nazır nasbü tayin olan seyyid Ali zide mecduhu ve kıdvetül emâsilü vel akran Balye madeni emini Yakub ve panayır madeni emini İsmail zide kadruhuma tevkîi refii humayun vasıl olucak malûm olaki ricali devleti alıyemden halâ darbhanei âmirem nazırı iftaharülemacidü vel ekârim Ahmet Şakir dam mecduhu nun takdim eylediği takriri mefhumunda maadini humayunu şahanemden Balye ve Bigadiç namı diger panayır madenlerinde biddefaat istihlâl olunan numuneleri alel husus varid olan simlerine nazaran bilvücüh imale şayan ve etrafü eknafından madeni maznune olan mahallerin fethi küşadına emsaline muadil olacağı nümayan olduğuna mebni madenini mezkûrinin levazımı esbabına germiyeti imaline ve madencilerin baisü itminanları olan halâtın istikmaline nezaret ve dikkat ve maadin maznune olan mahallerin fethi küşadına alâ mayalâk iane ve gayret olunması içün sadır olan emri âlişanımla darbhanei amirem tarafından nazır nasbü tayin olunan mumaileyh seyid Ali zide mecduhu muktezayi memuriyeti üzere madenini merkumine bedel vusul ber mucibi emri şerifim eminlerine ittifak ve ittıhad lâzım madeni tehie ve ilâ berle imale mubaderet ve bir kaç defa birer mikdar sim irsal ve bu defa kırk kiyeden ziyade sim istihsal idüb ancak madenini merkuminden hasıl olan sim ve kurşuna göre levazımı imali kemahüye veka vaktü zamanile tedarik ve ihzar ve amele ve madenciyan ve betahsis zeberdestani mekide mezalimden emin olarak imaline ibtidar olundukta kesret nüma hasıl olacağı ve madenini merkumin merbutat ve ameleden tehi ve sekte ve bir iyasü şerait serbestiden beri idüğü aşikâr olmak hasabile şimdilik salifüzzikr Balye madenine ve Balye kazası ve panayır madenine Bigadiç kazası ahalileri ihanet ve mezalim ve ta'diyattan vareste ve masun olarak kütük ve kömür ve hidematı sairesini ibkaya mubaderet eylemeleri lâzımdan idügü nazırı mumaileyh ifade etmekle finnefsil emr kermiyeti imali maden ve istisali sim kurşun kesreti muzafata ve ameleye mevkuf ve anların dahi mezalim ve ta'diyattan izmasil (rile) baisü ümeni istırahatları olan keyfıyatın istihsaline matuf olduğu bedidar olmağla fima ba'd madenini merkumin eminleri levazım ve mukteziyatını vaktü zamanile tedarik bile germiyeti imaline bezlü makderet eylemek fukarayi rayete hasarat ve imali madenin emrinde edna mertebe betaet ve rahavet ve yahut bazı kesanın azalarile (azalarına) (bir kelime okumuyor) olur halâta cesaret ederler ise tedibatı layıkaları icra olunmak ve kazaini merkumin ahalileri dahi kâffei mezalim ve ta'diyattan asude ve selim olarak madenini mezkûrinin kömür ve kütük ve levazımı sairesin emrinde ve amele ve madenciyanın iktizası üzere ahvalî ruzumerreleri itasî hususunda ianet ve hilâfî rıza hareket etmiyerek ümenanîn tahsili rızalarîna dikkat eylemek ve madini sairede cari ve mer'i olan şeraiti serbesiyet ve kavaidi meriye (den) maafiyet ilâ ma yeşa allah bunların hakkında dahi

düstürül amel konulmak ve ebnayi madenden gayri ecanibden bir f rd dahlü taarruz etmemek üzere işbu bin iki yüz on dört senesi martından itibaren saliffüzzikr Balye madenine Balye kazası ahalisi ve panayir madenine Bigadıç kazası ahalileri ianet ve hizmet etmek üzere tahsis olunduğunu havi emri şerifimi sudurunu takrir ve inha etmem mucibince kazayayi merkumin aha ilerinin merbutiyetlerini muhtevi işbu emrü celilülkderim isdar ile irsal olunmuştur. İmdi vusülünde sizki kazaini mezburin kadıları ve nazırı mumaileyhim siz b r minvali muharrer salifüz zikr Balye madenine Balye kazası ahalileri ve kanayîr madenine Bigadıç kazası ahalileri ianet etmek üzere iki yüz on dört senesi martından itibaren rabtü tahsis kılındıkları malumumuz oldukta kazaini merkumeteyn ahalileri dahi kâffei mezalim ve ta'diyattan asüde ve salim olarak madenini mezkûrinin kömür ve kütük ve levazımı sairesi emrinde ve amele ve madenciyanın iktiza üzere akavatı ruzu merreleri itası hususunda eminlerine (emniyelerine) ianet ve hilâfına riza (ü) haraket etmiyerek emniyanin rizalarını tahsil eylemelerin ifade ve tefhim ve madıni sairede cari ve mer'i olan şeraiti serbestiyet ve kavaidi maafiyet (?) bunların ihzarında düstürül amel tutulmak ve ümnayı (ebnayi) madenden gayri ecanibden ferd (i) dahlü taarruz eylememek ve iden olur ise men'ü def'ine ziyade ihtimam ve dikkat ve mucibi emri şerifimle amel ve haraket ve hilâfından bigayet hazar ve mücanebet eyleyesiz ve sizki ümenayi merkumansız sizler dahi bermucibi emri şerifimle amel ve haraket ve emri memuriyetin ufki matlubu tesviyei tanzimine bezlü hasılı kudret eylemeniz babında fermanı alişanın sadır olmuştur buyurdum ki hükmü şerifimle vardıkta bu babta vechi meşruh üzere sadır olan işbu emri celibişşani vacibü lâzimül imtisalimin mazmunu münifile amil olup hilafından bigayet hazar ve mücanebet eyleyesiz söyle bilesiz alâmeti şerife itimat kılasiz fi r 18-1215

Biyoğrafi

ÀŞIK ÖMERÎ

Yazan: HALİL SEZAİ

Bu köyde Ömerinin iki erkek ve bir kız torunu hayattaydiler: Yörük Hilmi, yörük Ali, Gülsüm. Hilminin iki k z, Alinin iki oğlan iki kız, Gülsümün bir oğlan çocuğu, Gülsümün oğlu Hüseyinin de iki kız çocuğu varmış. Gülsüm 63, Hilmi 28, Ali 41 yaşındadır. Babaları, Ömerinin bir tek evlâdı bulunan yörük Derviş, altı sene evvel 1930 da 87 yaşında ölmüştür, mezarı bu köydedir «aşağı ulu çayır» yörük Derviş te bir zaman babasının hatıralarını yaşatmış, saz çalmış, türkü söylemiştir.

Bunaltıcı bir yaz güneşi altında tarlasında bulunduğunu haber aldığımız yörük Aliyi bulmak için yola çıktık. Onu sap arabasının yanında gölgede, siyah ekmek, bir parça peynir ve soğandan ibaret öğle yemeğini yirken bulduk. Selâm verdik, bizi güler yüzle çok eyi karşıladı. Niçin geldiğimizi anlattılar, sorduğum şeyleri topluca şöyle hülâsa etti:

— « Bizim en büyüğümüz Gülsümdür. Babam 93 senesinde asker olup giderken Gülsümü iki yaşında, dedemle beraber bırakmış, on iki sene askerlik yapmış. Geldiği zaman dedemi ölmüş, Gülsümü de gelin olmuş bulmuş. Rahmetli hep onu anlatır, babasının yüzünü görmek bir daha kısmet olmadığını söyler, yanardı.»

— Peki dedeniz, babanız askerden dönmeden kaç sene evvel ölmüş?

— Az evvel, üç dört gün, daha tezdavranseymiş, ölümüne yetişecekmiş.

Bu hesaba göre Ömerî tahminen 1305 hicri yılında ölmüş olacak.

— O zaman kaç yaşında varmış acaba?

— Vallahi eyice bilmiyorum ama çok yaşadığını söylerler. Belki de doksan, yüz vardı. O zamanlar yazdığı anlaşılan bir koşmasında da üç otuzu, doksanı geçtiği söylüyor.

Ey dostlar size de söyleyim önce
Kabımız kacağımız pazara kaldı
Doksan üç yılına girdik böylece
Artık öte yanı nazara kaldı.

Yollarımızda itler ürüdü
Yaylamızı duman bürüdü
Yiğitler moskofa cenge yürüdü
Biz gibi kötüler bozara kaldı

Ömerî, üç otuzu buldu yaşımız
Ger bulgur aşını kesmez dişimiz
Bugünden ötesi bizim işimiz
Azrail denilen hızıra kaldı.

Bundanda Ömerinin hemen bir asra yakın yaşadığı anlaşılıyor.

Daha başka bir çok şeyler sordum, Yörük Ali bana Ömerinin hayatı hakkında şu malûmatı verdi: «Asıl memleketleri Aydın ilinde, Bozdoğan, Çine kasabaları tarafındeymiş. Ömerinin babası bir aşiret beyi imiş. Sürülerle atları, koyunları varmış, yayladan yaylaya göçer, gezerlermiş. Ömeri o zaman gücü, parası var bir delikanlı, bir tahtacı kızına aşık olmuş. Kız çok güzelmiş, o tarafın bütün efeleri, gözü bu kızda, onun arkasında geziyorlar. Bir gün kız ortadan kayboluyor, eşkiyalar tarafından dağa kaldırıldığı söyleniyor. Bizim koca Adil «Ömerinin, asıl adı Adıl» dir. Mavzeri omuzlayip dağa çıkıyor. Ondan sonra bir daha memlekete dönmiyor, Rumeli, Arabistan, Kürdistan dolaşıp duruyor. Bu uzun seyehat esnasında mavzerin yerini saza veriyor, aşık Ömeri adını alıyor, kanını tutuşduran aşkın teselliini sazda buluyor, söylüyor, çalıyor.

Ömeri asıl adının Adil olduğunu «koca Adil diye çağırdıklarını» bir koşmasında da söyler.

Güle ah etmekle geçti günleri
Sesi çıkmaz oldu bülbül kocaldı
Elbet yaylamıza düşer yönleri
İlk yazın peşinden bin gül kocaldı

Bir kara yel kırdı kanadın kolun
Aşıklar beklemez oldu da yolun
Örmez oldu badı saba kâhgülün
Bağrı ota yandı sünbül kocaldı.

Bizim beyler kaymak ile bal yerler
Bu Ömeri kula sitem ederek
Bu koca Adile «Koca dil» derler
Dile mana bulman gönül kocaldı

EDEBİ KIYMETİ : Ömerinin diğer halk şairlerimizden üstün bir çok vasıfları vardır. Diğer halk şairlerinde görülen şekil hataları Ömeride hemen hemen yok gibidir. Bütün şiirlerini 8 li, 4 + 3 + 4 lü, 5 + 6 lı 7 li vezinlerle yazmış ve ölçü üzerinde titizliğini göstermiştir. Kafiyelerini tam veya ahenk bakımından çok yakın yarım kafiyelerden seçmiştir.

Sevgilim zülfünde uca saylada
Sol kaşın üstüne yık menekşeyi
Bizi padişahlar bekler yaylada
Saçında soldurma bak menekşeyi

İlimizde Irmak seller akışır
Obamızda maral geyik bakışır
Top zülfe sarı güller yakışır
Ak göksün üstüne tak menekşeyi

Der Ömeri kulun sana neylesin
Dili yoktur kuş dilince söylesin
Kadir mevlâm bana kısmet eylesin
Bağçenizde açan ak menekşeyi.

Ömerinin parçaları bilhassa üslüp bakımından Karaca oğlanı çok andırır. Bu yüzden bir çok koşmalarının Karaca oğlana atfedilmiş olması istimali fazladır. Bendeki defterde 1 numrolu koşma ayni zamanda Karaca oğlan mahalsile iki defa yazılmış: [Varlık mecmuası sayı 48 Karaca oğlanın çıkmamış yedi şiiri,] İsim itibarilede Aşık Ömere benzediği için, halk tarafından her zaman Aşık Ömerle karıştırılmış bir çok parçaları Aşık Ömere atfedilmiştir. Netekim III numrolu semai biraz farkla Aşık Ömer adına kayıdedilmektedir. (Karaca oğlan hayat ve eserleri, Sadettin Nüshet) .

Diğer kuşmalarının bir kaç danesi de Karaca oğlan adına neşir edilen parçalara benzemektedir. Bu parçalar ya karaca oğlana nazire olarak yazılmış, yahut halk dilinde değişerek bir birinden az çok farkla, iki halk şairine birden atf edilmiştir. Aşık Ömeri bir çok tanınmış halk şairlerine nazireler yazmıştır . 4 Numarolu şemaî gevherinin bir semaisine naziredir. (gevheri, Köprülü Fuat)

Gel ey dilber kan eyleme
Seni kandan sakınırım
Kandan değil ay efendım
Seni candan sakınırım

Uyana buyana bakma
Ben kulun ateşe yakma
Yanağına güller takma
Seni gülden sakınırım.

Gevheri ben yari gördüm
Tazelendi bütün derdim
Sen bir kuzu ben bir kurtum
Seni benden sakınırım.

Ömerinin eserlerini dört kısma bölebiliriz Koşmaları lirik akıcı bir uslüp taşır. Semaileri san'at bakımından çok ince çok ahenklidir. Ozanın en güzel parçaları hiciviyeleridir, onlarda zekâsının bütün inceliklerini göstermiş, hiç bir şairde raslayamayacağımız samimi, zengin

AŞIK ÖMERİ'DEN.

KOŞMALARI

Toplıyan: HALİL SEZAİ

XV

Evel bahar yaz ayları gelince
Ulu çaylar boz bulanık sel olur
Sevgilisi birbirini bulunca
Oğlan kıza sünbül verir gül alır.

Haşaridir deli gönül haşari
Nazlı yari görse gözler yaşarı
Pek çıkarma top zülfün dışarı
Esen deli poyraz öper yel olur.

Kadir mevlâm kabul etsin dileğim
Vefa eyle yar olduğun bileyim
Geyinmiş kuşanmış geçer meleğim
Pek salınma gönül boştur del olur.

Der Ömeri yoktur Sunam sen gibi
Yoktur yanık yer yüzünde ben gibi
Kul eylersin bu kimsesiz garibi
Kız yokmudur kapunuzda kul olur.

XVI

Yapına yüz sürem hoş geldin diye
İllere şan verir eli vezirin
Allah zatında müradın vere
Güzü ilk yaz eder yeli vezirin

Taamalar iletin divane beyler
Biz gibi kulların gönlün hoş eyler
Hazret ser gibi kuş dili söyler
Şeker şerbet ezer dili vezirin

Nar kokar bayırlar aşada gele
Geçtiği ırmaklar taşada gele
Koca umanlarla coşada güle
Gönlümüz yıkaya seli vezirin.

Der Ömeri ceylan koşar dağında
Bir sürü solunda biri sağında
Bülbüller ötüşür şevkle bağında
Bağ irem kokar gülü vezirin

---

bir ifadeyle her şeyi pervasızca hicv etmiştir.

Allahın bilmediktengeri
Kul ne bilir halimizden
Verdik ateşe ocağı
Duman tütmez çalımızdan

Yaylalı çadır konaklı
Ne düşünür yörük aklı
Bir ağacız çok budaklı
Giriş olmaz dalımızdan

Ayrılalı karardan biz
Ayrı düştük yardan biz
O cins hayvanlardan biz
Beyler korkar nalımızdan

Obamız dineldi göçmez
Hiç kimsecik derdin açmaz
Yaylamızdan bir kuş uçmaz
Kervan geçmez yolumuzdan

Der Ömeri halim eyi
Gücendirmen sakın beyi
Doldururuz biz peteği
İl geçinir balımızdan

Ömerinin, eserlerinin dördüncü şeklini de destanları teşkil ediyor. Ben bunlardan Kart Öküz destanı, Ramazan destanı, Akça destanı gibi üç danesini tesbit edebildim. Bundan sonra elime geçecek olan diğer parçalarını da mecmualarda neşredeceğim.

XVII

Rahatlığın sonu sabur iledir
Bir gün ola vakit ire sürmelim
Leylâsını bir gün mecnun buladır
Ardıl ola, düşe yere sürmelim

Bey kızısın altın yüzük alınam
Vezirlerin toylarında bu'unam
Urba geyem yol boyunda salınam
Emmin oğlu bizi göre sürmelim.

Pençereden bir ay doğdu alnıma
Sıva beyaz kolun dola boynuma
Vakit erdi gel benim gir koynuma
Anan seni bana vere sürmelim

Der Ömeri mihrimisin, aymısın
Nice canı hep yoluna koymuşun
Bir kulunu gelir diye duymuşun
Söyle gelem yurdun nere sürmelim.

XVIII

Felek bir diyara düşürdü bizi
Namusu yitirdik ar sizin olsun
Kuş uçmaz yaylaya üşürdü bizi
Ziyanı ararız kâr sizin olsun

İçine ağı kor il aşı yemen
Bizler bu cefaya lâyıkız demen
Bağrımıza düşen yanar ot inen
Biz yandık kül olduk nar sizin olsun

Açılmadan soldu bağçede güller
Güllerin ardından ah eder diller
Yavrusun yitirdi bitevi inler
Feryat maralındır zar sizin olsun

Der Ömeri yayla taşlığı gerek
Aşıksan gözünün yaşlığı gerek
Biz kullara gönül hoşluğu gerek
Dünyada ahrette var sizin olsun

İnişem tepeden gel emmim oğlu
Söyle yiğitlerin şahı isende
İndirirler seni yüksek havadan
Bu çamlı bellerin dağı isende.

Gürzüm vurur hey kalalar yıkarım
Yıkarımda kemiklerin sökerim
Yüzbin eder kanın yere dökerim
Ölmüş yiğitlerin sağı isende

Der Ömeri kuşdan hisse kaparım
Pala vurdur sağa sola saparım
Üstüne bir yüksek köprü yaparım
Geçerim Tunanın seli isende

XX

Oğlan kıza eder ey yosma dilber
Bahçemde derdiğin güllerin hani
Kız oğlana eder bana haber ver
Marallar koşuşan illerin hani

Oğlan kıza eder gülmiyo yüzün
Çaldın yüreğime ateşin gözün
Sevdiğim can alır o elâ gözün
Sana kurban olan kulların hani

Kız oğlana eder sular duruktur
Bu yıl bağımızda olan koruktur
Güllerimiz soldu, kuşlar arıktır
Ilgıt ılgıt esen yellerin hani

Oğlan kıza eder bana bakardın
Ak ellere al kınalar yakardın
Elâ göze kömür sürme çekerdin
Kemer bağladığın bellerin hani

Kız oğlana eder karlar eridi
Dağımızı lâle sünbül bürüdü
Hep yiğitler kan dedide yürüdü
Kervan geçirmiyen yolların hani

Oğlan kıza eder taşların vardı
Akıl us yetirmez işlerin vardı
Ciğerim kan eyleyen kaşların vardı
Zülfün büklümün tellerin hani

Kız oğlana eder bizi peyleme
Oğlan git işine beni eyleme
Yakıp kül ediyon böyle söyleme
Şeker şerbet ezer dillerin hani

(SONU VAR)

Gece Gezen Kız.

OSMAN BALKIR

— VII —

Evel zaman içinde bi beyin bi kızı vamış. Bu kız her aşam bi çift babuç eskidirmiş. Bey, kızının böle her aşam bi babuç eskitmesinden gece gezdiğini anamış anamış emme nere gittiğini bi türlü bulduramazmış.

Kızının nere gittiğini anamak için gözcüle komuş Emme gözcüleden hiç biride kızın ne vakit gittiğini, nere gittiği göremezlemiş. Beğin günden güne merakı artmış Başlamış her aşam gözcüleri değiştirmeğle, gene bişe öğrenememişle.

Kızın bu gezençiliğini kasabada duymıyan kalmamış. Kendine güvenen her adam bi aşam gözcülük yapmış. Gene bişe görememişle.

Bi gün beğe bi ihtiyar gemiş:

— Beğim, dimiş. Bu aşamda ben bekliyem kızını. Bey:

— Peki.. Demiş.

Aşam olmuş İhtiyar kızın odasının önünde bi yere gizlenmiş, başlamış gözlemeğe İhtiyar saklandığı yerden odanın içinide görüyomuş.

Gece yarı olmuş Kız hemen yatağından kalkmış, geyinmiş, odasından çıkmış. İhtiyarda arkasından saklana saklana yürümüş. Kız gide gide bi mezarlığa vamış İçeri girmiş. Bi mezarın önünde durmuş. Üç defa:

— İç.. İç.. İç.. Demiş.

Mezar açılmış, kız içeri girmiş. İhtiyarda o mezarın yanına gemiş. Bi taş almış. Sora Üç defa:

— İç.. İç.. İç.. Demiş. Mezar açılmış, oda girmiş.

Kız gitmiş ihtiyar gitmiş. Kız:

— Altın dağına gidem demiş. İhtiyar ordan bi parça altın kopamış Dağ zangır zangır sallanmış Yine yörümüşle. Kız:

— Gümüşlü dağına gidem, demiş. İhtiyar ordan da bi gümüş parçası kopamış. gümüşlü dağ da zangır zangır sallanmış. Gene yörümüşle. Kız:

— Cennete gedem. Demiş.

Kevser şarabının başında duran altın bi kâse ile kevser suyu içmiş. İhtiyar o kâseyide almış.

Kız köye dönmüş. İhtiyarda arkasından Evelâ gümüşlü dağına gemişle. Kız:

— Gümüşlü dağına gidem, demiş, İhtiyar bi parça gümüş koparmış. Dağ zangır zangır sallanmış Sura Altınlı dağına gemişle. Kız:

— Altınlı dağına gidem, demiş. İhtiyar bi parça altın koparmış. Dağ zangır zangır sallanmış.

Yolda üç şeytana raslamışlar. Bunla önlerinde duran malları bölüşemiyolamış meğer. Kız geçerken:

— Teyze şu malları bize öleşdirive dimişler. Kız:

— Ben sizin gibi pislele oğraşırmıyım, diyerek yörümüş, geçmiş. İhtiyar gelince onada:

— Dayı şu malları bize öleşdirive, dimişle. İhtiyar saç ayağını birine, namazlayı birine, Kamçıları birini öteki şeytana vemiş. Kalan iki kamçıyıda kendi almış.

Kız mezarın ağzına gemiş. Üç defa:

— Aç.. Aç.. Aç.. Demiş. Mezar açılmış, çıkmış, İhtiyarda üç defa:

— Aç.. Aç.. Aç.. Demiş. Mezar açılmış oda çıkmış. Başka yoldan giderek kızdan evel eve vamış. Kapının eşiğine yata komuş. Soradan kızda gemiş, odasına girmiş.

Yatağına yatmış Sabah olmuş Bey:

--Ge bakam ihtiyar, Kızımı nere gittiğini görebildinmi? Demiş. İhtiyar vadıkları yerlerden aldığı taş, Gümüş, Altın, kâseyi beyin önüne komuş:

— Bak demiş. Kızın önce bir mezarlığa vadı; ordan bi taş aldım sora altınlı dağına vadı; ordan bi parça altın kopadım. sora gümüşlü dağına vadı; urdan bi parça gümüş kopadım. soracennete vadı; ordanda gevser içtiği kâseyi aldım, getidim.

Bey:

— Peki, demiş. Bön benim develemi gütde sana kızımı verem.

İhtiyar ogün aşama kada deve gütmüş. Aşam olunca eve gemiş. Bey kızını ihtiyara vemiş, bi çokta mal bağışlamış. fakat kız adama hizmet etmemiş. İhtiyar şeytanlardan aldığı kamçıyı yere bi vumuş üç insan çıkmış Bunlara:

— Bu evi alında kaf dağına götürün! Demiş. Evi aldıkları gibi hadi yalla kaf dağına götümüşle.

Kız gene hizmet etmemiş. İhtiyar kamçıyı gene yere vurmuş. Üç insan çıkmış. Bu sefer:

— Bu karıyı alında eşek kıyafetine sokun, taş taşıtın, demiş. Karıyı eşek kıyafetine sokmuşla.

Üç gün sora kamçıyı gene yere vurmuş. Gene üç insan çıkmış:

— O karıyı gene insan kıyafetine sokun! Demiş. Onlarda insan kıyafetine sokmuşla.

Bi gün adam ava gitmiş. Kamçıyı evde unutmuş. Karı kamçıyı almış eline, üç defa vumuş yere. Üç insan çıkmış.

— Şimdi bu evi burdan alın, babamın yanına götürün, demiş. Almışla, götümüşle.

Adam avdan gemiş. Bakmışki evin yerinde yelle esiyo. İşi anamış. Hemen yola çıkmış. Az gitmiş, uz gitmiş bi elma ağacının altına gemiş. Eyicede susamışmış Bi elma kopamış yemiş. Hemen iki dane koskocaman buynuz çıkmış Kırk adım gittıkden sora bi elma ağacı daha görmüş. Ondanda bi tane yemiş. Hemen buynuzları düşüvemiş Adam ikisindende kopamış, ceblerini doldurmuş. Yoluna gitmege başlamış.

Gide gide kızın melmeketine gemiş. Kızın evine gelince:

— Hadi elmacı gedi.. Diye bağırmış. Kız:

— Geti bakam, Elmalan datlısa alırım, demiş. Kız elmalan birini ısırmış, hemen buynuzları çıkmış. Adamda koşa koşa kaçmış.

Üç sene sora gemiş. Kızı görmüş:

— Kız sana noldu, demiş. Kızda:

— Bu benim tecellimmiş, demiş. Adam beyi çağırmış:

— Kızını bana verirsen ben onu eyi ederim, demiş. Beyde:

— Eyi ette vereyim, demiş. Adam cebinden bi elma çıkamış. Kıza vemiş:

— Al, bunu ye! Demiş. Kız bi ısırmış; hemen buynuzları düşüvemiş.

Sora yeniden kırk gün, kırk gece düğün, dernek yapmışla ihtiyarda muradına ermiş. Halâda geçinip duruyolamış.

Saz Şairi Zülâli

Derliyen: GÖNÜLOĞLU

Bir iki nusha sonra hayatı ve eserlerini neşredeceğimiz Ardıhanlı saz şairi aşık Yusuf Zülâlinin koşmalarından bir kaç örnek:

KOŞMA

Bu nasıl memleket, bu nasıl dünya
Gamı defetmeğe meyhaneler yok.
Bu nasıl hayattır, bu nasıl hulya
Galiba ben gibi efsaneler yok.

Kanarya terk eylemiş kafesi
Bülbülün gonceden geçmiş hevesi
Kesilmiş gelmiyor baykuşun sesi
Gidip eğlenecek viraneler yok.

Eyvah bulamadım bir vefadarı
Ne kadar kaçtımsa ileri geri
Düşmüş parçalanmış mey kadehleri
Sakiler elinde peymaneler yok.

Yetti Zülal artık etme ahuzar
Bulamazsın bir münasip şivekâr
Bari sahralarda olsam kafadar
Hani mecnun gibi divaneler yok.

KOŞMA

Âşık maşuk ile ermiş murada
Hakka şükran için eller açılmış;
Çok şükür Tanrıdan gelmiş irade
Söyleşir söylemez diller açılmış.

Endam aynasın koymuş dizine
Kara sürme çekmiş elâ gözüne
Sabahın güneşi deymiş yüzüne
Sinesinde çift çift güller açılmış.

Bülbül çıkmış gül dalına ötmeğe
Ötüp goncesine cilve etmeğe
Yeni kanun çıkmış yare gitmeğe
Ey Zülal sana da yollar açılmış.

KOŞMA

Benim ile çıktın savaş savaşa
Ben öldümse sen de yoruldun felek.
Bu genç başımızı yaktın ateşe
Devirdin arkam sıra (kuruldun felek) (1)

Bülbül oldum hasret ettin güllere
Yalın ayak saldın taşlı yollara
Dört göz ile baktık yat ellere
Bilmem neden bize darıldın felek.

Der Zülal pek kıydın bu genç çağına
Ateş verdin evime hem bağıma
Kara diken gibi el ayağıma
Her nere gittimse sarıldın felek.

(1) Kasladın demek

HALK BİLMECELERİ

Toplayan: NAFİZ TÜZÜN

—III—

San san sarkıp durur düşeceğim diye korkup durur [limon]

Bir tabak nar, etarafı kar, getirdi zülfıkâr, beğendi san'atkâr [mangal içinde ateş)

Dört ayaklı iki kanatlı [mangal]

Tuzsuz pişen aş, köpük yapan taş [mahallebi

Mini, mini küçük sini [mercimek]

Ağzı yok dili yok anlatır adam gibi [mektup]

Çıt öte, çıt beri, çıtaltından geç beri [mekik]

Dışı sivri, içi iğri [minare]

Bir acaip nesne gördüm beyaz boyu var, etrafına sır çekilmiş ortasında nuru var, kendi kendini bitirir böyle fena bir huyu var [mum]

Hanım cama dayandı, cam kırıldı kana boyandı (Nar)

Çarşıdan aldım bir tane eve geldim bin tane [nar]

Bir tabak nar, etrafı kar, getirdi zülfikâr, beğendi sanatkâr (mangal içinde ateş)

Dört ayaklı iki kanatlı (mangal)

Tuzsuz pişen aş, köpük yapan taş (mahallebi)

Çumçukur damsın, appak yumurtasın, kızıl pinti sen daha buradamısın (mantar)

Mini mini küçük sini (mercimek)

Ağzı yok, dili yok konuşur adam gibi «mektup»

Çıt öte çıt beri çıt altından geç beri «mekik»

Dışı sivri, içi iğri «minare»

Çarşıdan aldım bir tane, eve geldim bin tane «nar»

Bir arşın bezim var, her tezgâh dokuyamaz; lale yakut taşım var her bir sarraf dizemez «nar»

El kadar yumruk içi dolu yavrucuk «nar»

Dışı deri gibi içi darı gibi «nar»

Haktaalâ hoş y ratmış beş yemi, beşi dahi birbirini görmemiş, ikisine gün dokunur yaz ve kış, üçü dahi gün yüzünü görmemiş «beş vakit namaz»

Dağa gider yalın gibi, eve gelir gelin gibi «nacak»

Yer üstünde çınkıllı küpe «nohut»

Bende var sende var, alemde yok cihanda var Mısırda yok Şamda var «nokta»

El kadar boyu var kadifeden donu var «patlıcan»

Ufacık boylu kadife donlu «patlıcan»

Karanlık damda kalbur asılı «petek»

Ak tavuk suda oynar «pirinç»

Yer altında dedem sakallı «pırasa»

Yeşil sandalya üzerine oturmuş bir peri dudakları almış lekleri eğildim bir buse ver dedim rakip çekti hançeri deste olmuş, keseler içinde para, kaya basalar bir demir kaba kaynatalar yakmıyalar sağa sola bakmıyolar, yiyeler «pirohu tatlısı»

Anası yayman kadın, babası iğri büğrü, kızı gayette güzel, oğlu sohbetlerde gezer «üzüm yaprağı, kütüğü, üzümü, rakısı»

Çin çin hamam kubbesi tamam, bir gelin aldım bakası imam. «Saat»

Bilmece bildirmece el üstünde kaydırmaca «sabun»

Dört keşedir beş değildir. her sular boş değildir «sabun»

Kardan beyaz, şekerden tatlı, kadınlar bilir tadını; erkekler bilir adını «sakız»

Uzun uzun uzalar, ot içinde buzalar

«salatalık»

Dört ayaklı kara suratlı «sacıyak»

Ben varmadan varakor «ses»

Anasını sattığımın zağarı, kulağını tuttukça bağırır «silâh»

Uzun kuyu vermez suyu «silâh»

Ey uzadık uzadık otuz iki kızıdık kıran geldi kırıldık hekim geldi dirildik «sinek»

Benim bir tazım var ağzı var dili yok ne verirsin yemem demez arkasında çulu yok «soba»

Dağdan gelir taştan gelir başı boş arslan gelir «sel»

Kat kat ama katmer değil, kırmızı ama elma değil «solucan»

Cat burada cat kapu ardında «süpürge»

Edirneli Fatma, belinde çatma, a kız annenden mi öğrendin hem yörüyüp hem göbek atma «süpürge»

hut dedim hat aldım kapu ardında gak dedim «süpürge»

Dört kardeş bir kuyuya ok atar «suğu namesi»

Ben giderim o gider üstümde gölge eder «Şemsiye»

Derin kuyu tozlu suyu içen ölür çeken ölmez «silâh»

Yer altında ok bakır «turp»

Başı yeşil emri desem değil yüzü arap desem değil «siyah turp»

Çarşıdan alınmaz, çevreye konmaz, ondan tatlı bir şey olmaz «uyku»

Alçacık tepeden kar yağar «Elekle un»

Gündüz kan yalar gece yıldız sayar «Ürendire»

Demirdir binası ateştir gıdası
öyle öğretmiş hanım anası (Ütü)

Bahar zamanı, gül fidanı tutunca dalı akar kanı «Vişne»

Ey melemez melemez ocak başına gelemez gelsede belini alamaz «Tereyağ»

Odaya götürsem ağlamaz, sofraya getirsem ağlamaz ocağa götürsem ağlar «Tereyağ»

Havada iplenir yerde kirlenir «Yağmur»

Akşam uzanır, sabah toplanır «Yatak»

Fır fır döner appacık döker «Yeldeğirmeni»

Yer altında yağlı kayış «Yılan»

Burdan çektim kılıcı İstanbuldan çıktı ucu «Yıldırım»

Yer altında uzun urgan «Yılan»

Dağa attım bir kolan, dağ yandı kolan yanmadı «Yol»

Bir muteber kubbe gördüm basıversem paralanır birisi zerre, biriside işlerse canlanır, ister canlı ister cansız hastayı dermanlandırır. «Yumurta»

Bir küçücük sel taşı, içinde bekler aşı pişirirsen aş olur pişirmezsen kuş olur «Yumurta»

Bir yumrum var içinde iki türlü suyum var «Yumurta»

Bir kuyum var içinde altın gümüş suyu var «Yumurta»

Dışı katık içi kütük «Zeytin»

Ben bir masal söyleyim sen bil «Zenbil»

Sular har har gider, toprağa sızar gider, anası toprak içinde oğlu pazara gider «Zebze»

Felek kabzeylemiş şamdanı gümüş pervaneler tutmuş cihanı «Ay - yıldız - güneş»

Dağda şakırdar, suda şapırdar , arşın ayaklı burma bıyıklı «nacak - ördek - leylek - tavşan»

Suya düşer ıslanmaz minareden düşer kırılmaz at üstünde seslenmez yere düşer paslanmaz «gümüş - Altın - ay»

Yer yer doymaz yanar kalkmaz, gider gelmez «Ocak - odun - duman»

Var var getir gelmezse yalvar getir el dokunmamış ağaçtan dişlememiş nar getir «kız»

Kan kırmızı, süt beyaz, kale kapısından sığmaz, fındık kabuğuna sığar «kan - süt - kale - fındık içi»

GENÇ YAZILAR!

ÖĞRETMEN.

Eflâtun, «Eğer tanrı yer yüzüue inip, bir meslek seçmek mecburiyetinde kalsaydi, öğretmen olurdu» diyor. En mutlu devrimler onun vicdanında işlenir, öğretmen bir ulusun herşeyidir. Onun kudreti, onun enerjisi insan kanile güneş ışığını aynı potada eritmiştir.

Ebediyet ve sonsuzluk, nasırlı avuçların, çatlak tabanların yükselttiği başların gidebildiği yerlerdedir.

Atatürk, Türk tarihinin altın yapraklara yazdığı destanların asil Türk soyunun bütün manevi varlığını toplıyan kahrımanlıkların bir sembolü olduğu için Türklerin atasıdır.

Elen ulusunun ruhuna girmeyi bilmiş olan Homer ölmedi, yaşıyor, yaşıyacaktır.

Şehnamesile İran ulusuna can veren Firdevsi, on asır geçti, bugün her gögüste bir kalp gibi çarpıyor.

Halka inmeyi bilenler, sonsuzluğa ve ebediyete namzet olanlardır.

Öğretmen arkadaş, bu toprakların hakikî kurtarıcısı sensin, kurucusu yine sen olacaksın. Senin alın terin, sapan tutan ellerin, toprağın kısır damarlarından süzdüğü zemzemdir. Kalpler onunla yıkanacak, yurdun her taşı onunla renk alacak, ulusun yüzünü o ağartacak. Sen önüne atılan bir dilim ekmek olsa da ülkün mukaddestir. Onu herşeyin üstünde gör. Bugün herşey senin eserin, ne saadet.. Duyduğun sürurun büyüklüğü sana yoksulluğunu, bütün acılarını unuttursun, sen sonsuzluğa namzetsin..

H. S. PARACIKOĞLU

GURBETTE

Ağlamak istiyorum içimdeki bir hızla
Teselli olur belki bana kendi göz yaşım.
Oyalanırım bazı hazin hazin bir sazla
Düşer omuzlarıma hasretle dolu başım...

Ben böyle için için ah ederek ağlarım
Bir coşkun nehir gibi boşanır ve çağlarım.
Saran olmaz yarami onu kendim bağlarım
Sanki bir küçük yığın sanki bir parça taşım

Böyle çırpınırken ben yaralarım kanıyor
Bir ateş var içimde tutuşarak yanıyor
Dertli gönül şifâya varacakmı sanıyor
Bilmiyor dertli gönül hicranla arkadaşım...

M. OĞUZ ALPER

HATAYLILARA

Ey Hataylı kardeşler ey betbahtlar betbahı
Yarın merak etmeyin alacağız Hatayı

Sürmez bu ancak on gün sabredin Hataylılar
Sizinle hep birlikte yapacağız bayramlar

Kim Hatayı benimdir diyen, söylesin soruyoruz
Ayrılırmı hiç bizden güzel ana yurdumuz

Anlatacak onlara Atatürk biz kimleriz
Dağ taş demez ilerler her tarafı ezeriz

Biz istedik Hatayı güzellikle alalım
Onlar kabul etmedi sonu nedir bakalım

Hiç bir zaman döğüşten çekinmeyiz korkmayız
Bir girdikmi fakat biz usanmayız bıkmayız.

KEMAL

KORKUNÇ GECE.

Karanlık gece...
Her yer rutubetli, hava sisli.
Soğuk; çok soğuk.
Rüzgâr yüzümüze vurdukça bize bunu isbat ediyor.
İki arkadaşız...
Paltomuza sarılıp gidiyoruz.
Ama nereye?.
Bilmiyoruz.
Sanki ebedî yolculuğa çıkmış serseriler gibi.
Karanlık.. Her yer karanlık.
Fakat neden bu gece bir korku içimde var?
Bunu niçin yenemiyorum?
Yürüyoruz..
Her adım atışta çamurlara basıp etrafa sıçratıyoruz.
Gece...
Çok korkunç gece...
Kenar mahalledeyiz.
Her yer derin bir sükût içinde...
Böceklerin ötmesi, titrek bir ölü iniltisi gibi.
Bazan bekçinin düdüğü kulaklarımı çınlatıyor,
Ve bu sessizliği bozuyor.
Kafam dalğın yürürken; birden bire korku ile geriledim.
Önümüze bir hayalet dikilmişti.
Beyazlara bürünmüş...
Kendimi biraz topladım.
Elektrik fenerini sıkınca kayboldu. Dalgınlık alâmeti
Gidiyoruz.....
Bir daha gelmemek üzere uzaklaşıyoruz.

SELÇUK

ZÜMRÜT

„Halit Fahri Ozan soy„ a
Saygılarımla

Yelken açtık güneşin enginine,
Dalgalar okşayamaz teknemizi...
Ebedi varlığı içsekde gene
Yaşatır kızları gönlünde bizi,
Yelken açsak güneşin enginine...

İçimiz aydın ufuklar gibi boş;
Doludur gözlerimiz renkle bugün,
Daha narin, daha gölgün, daha hoş...
Dolacak kalplerimiz aşkla düşün,
İçimiz aydın ufuklar gibi boş..

Bilki, sonsuzluğu zümrüt denizin
Bir sedef muhafazadır sevgimize...
Sularından o şirin ülkenizin
Yelken açtık.. Esen ölün haydi bize!
Bizde sonsuzluğu zümrüt denizin...

HALİL SEZAİ

SÜKÛT

Sükût sanki bir peri
Görünmeden bakıyor;
İnce siyah tülleri
Gözlerimi yakıyor

Beni hayran her gece
Seyrediyor çamlardan
Dökülüyor böylece;
Sükût karanlıklardan

Bazan geceyle bizi
Uzatır bir şilteye
Bazan da ikimizi
Uyuduyor Sus... Diye...

A. RIZA HINCAL

ANNE!

Yıllarca gurbette garip dolaştım,
Devasız gönlümü dağladım anne!
Dereleri, Tepeleri rüzgârla aştım
Melûl ırmaklarla çağladım anne!

Sel olan hayatın akışlarından,
Beni benden alan bakışlarından,
Gönül yaşlarile göz yaşlarından,
Saçına bir çelenk bağladım anne!

İsmail hastadır bir dert elinden,
Ahü of düşermi bilmem dilinden,
Baharın delice esen yelinden,
Gam aldım, ağladım ağladım anne!

İSMAİL GÜN

Anadolu

Senin için nice kanlar döküldü
Sonunda düşmanın beli büküldü
Ne arslanlarımız canını verdi;
Ancak senin için göğsümü gerdi.

Durmıyarak «Allah allah» diyerek;
Kahramancasına ilerliyerek;
Ellerinde süngü, göğsünde inan,
Düşmanı tepeler verdirmez aman.

Düşmanda keyif çok yemek içmek bol
Bizse kuru ekmek bulsak razı ol
Böyle iken onlar çok korkuyorlar
Bizimkiler ise pars oluyorlar.

Sarsılmaz imanla düşmanı koğduk
Denize kaçırıp orada boğduk.
Al sancağımızı kurtardık artık
Yeni bir Türkiye devleti kurduk.

SELÇUK ÖZÇELİK

Kızıltılar içinde.

— Muallâ'ya —

Kıpkızıl bir akşamdı, sen kızıl bir yatağın
Kızıl kıvrımlarında bir alev gibi yandın,
bir alev gibi söndün..
Sönen bir güneş değil grup eden bir tandın

Sana içim kanasın kızıl bir renkle varsın
Sen kızıllar içinde eriyen bir baharsın
Gözlerimde yanıyor hâlâ o kızıl gün ah:
Bir akşama gömülen taze güzel bir sabah..

Loş ve geniş bir salon. Kımıldıyan ışıklar.
Duvarlarda gölgeden, alevden kırışıklar .
Son derin bir nefes, bir hıçkırık . okadar.
Ne başka bir inilti, ne en küçük bir ses var

Tül perdelerden sızan ince sıcak ışıklar,
Yüzünde istıraptan, acıdan kırışıklar
Güt uzun saçlarında alavden hatlar oydu
Kapanan gözlerine ılık bır buse koydu.

Rüzgâr derin bir sızı, ve kanıyan aksamla
Bu loş odaya döktü derdini damla damla
Uzaklarda bir kaval, bir sürü, bir çıngrak
Geçti ardında bütün bir ömür bırakarak..

Dalgalar kadar yumşak, ve nefes gibi ince
Bir tül hafifliğiyle üstüne düştü gece
Uzaklarda bir kaval, burda bir kalp inledi
Sonra sesler gitgide silindi, derinledi...

Günün alev dudağı soldu siyah saçında
Simsiyah bir göz gibi birden uyandı gece
Yıldızlar parıldadı büyük parlak taçında
İçtiği saf kanlara bugün de kandı gece.

Kıpkızıl bir akşamdı. Sen kızıl bir yatağın
Kızıl kıvrımlarında bir alev gibi yandın
bir alev gibi söndün..
Sen guruba damlıyan ılık bir damla kandın

LEMAN ÇİÇEKDAĞ

Karlı Havada Bir Gezi

Tabiat bugün düğün yapıyor. Ortalık beyaz ve parlak elbiseler geyinmiş; mesut bir geline benzedi Ağaçlar, dallar, ovalar, her şey ve her yer beyaz

Ben bu iç açan rengin titrek akisleri içinde nereye gittigimi bilmeden ilerliyor, o ipek yığınlar arasında kaybolmak için koşuyorum.

Gök kışın yarattığı bu engin düğünü kutlulamak için etrafa durmadan beyaz konfetler serpiyor. Bu beyaz yıldızlar gönlümü açıyor, kalbime erişilmez bir ferahlık aşılıyor. Orada, agaçların arasında bu ihtişamlı bayramı gözlerimi kırpmadan seyretmek ve onun koyulu açıklı ilerliyen beyazlıkları içinde ebediyen unutulmak istiyorum Lâkin üşüyorum. titriyorum, onun bu nihayetsizliği karşısında ürperiyor, donuyorum. Başım semanın serptiği konfetlerle beyazlaşıyor. Saçlarım yavaş yavaş kırlaşıyor sanki..

Beni bırakmasın diye ağaçlara sıkı sıkı sarılıyor ve onlara içim sızlıyarak yalvarıyorum. Fakat ayaklarım beni sürüklüyor Bu hoş fakat dondurucu bayramdan içim sızlıyarak ayrılıyor ve titrek adımlarla eve dönüyorum.

Zinnur Engin

Ayrılık

Gül bahçeleri gibi kokulu şen yuvamız
Uzun bir kara yılan dilile zehirlendi.
Renkli çiçekler açan gönüldeki ovamız
Ve öten bülbüllere vahşi kartallar dendi.

Hergün biraz daha şen biraz daha bahtiyar
Dolaşırken sizinle cennette melek gibi
Ölurken kalpleriniz öksüz kalbime bir yar
Kopardılar gönlümden sizleri çiçek gibi.

SALİH VECDİ BORA

Köyün Mezarlığında

Bir akşam köyümün baykuşlar öten,
Mezarlığında ben yalnız kalmıştım.
Mezarlar arasında dolaşırken
Bir hayalet görüp ona dalmıştım.

Neler ilham etti bugün gördüğüm,
Hayalle geçmişi candan anarak
Bağladım kalbimde açılmaz düğüm;
Düşündüm maziyi içden yanarak

Bılmem kaç yıl evvel annemle ninem,
Geldiler almadan hep saçları ok.
Anarken bu hali delindi sinem
Kaldı artık, yalnız kuru bir yaprak,

Hatırladım daha ben neler neler
Bir biçare ölmüş yavrusu meler,
Her sesi kızgın bir ok bağrımı deler,
Kaç genç kanı emdi bu koca toprak.

Karanlık gecede yalnız kalınca
Duymaz oldum bir tek fısıltı,
Çıkmaz bir noktaya birden dalınca;
Anî bir feryatla sesim kısıldı.

Düşündüm kimlerin yattıklarını,
Kaç tazenin gönül yaktıklarını,
Kaç gencin yollara baktıklarını,
Buraya su gibi aktıklarını!..

K. İLHAN ÖKSÜZ

Sularda Gönlüm Gibi..,

İçli bir hıçkırık var köyulaşan sularda.
Gözlerinde titreşen ince pırıltılarda,
Hazin bir iniltinin billûrlaşmış aksi var.
Karanlıkta çırpınan bir gönül gibi sular.

Önce titrek bir hüzün yanıyorken sesinde
Sonra yavaşça söner bu sesin perdesinde
İnliyen bir hıçkırık, gümüş pırıltılarla..
Rüzgâr içini çeker inildiyen sularla.

Sularda gönlüm gıbi görünmez sızılar var
Kirpiklerinde gece, saklıyor suların da
Pırıldıyan derdini yaşlı gözlerim kadar..
Gece derdini açtı bu gün mor sularında.

635 LEMAN ÇİÇEKDAĞ

GURBETDE.

— Ablama—

Teselli diye en son göz yaşımı verirken,
Yazık . Ümit yutacak ömürümü yarın da!
Sevincimle beslenen emellerim erirken
Iztırap denizinin alev halkalarında.

Gözlerim kilitlenir dudağımdaki kandan
Yaklaşır gibi olan son günleri sezince.
Gurbet kulağıma der: Ağlıyan yok arkandan
Alnımda şu ölümün dudakları gezince!

Belki birgün bir derdi bile feda etmeden.
Ömrümün avucunda eriyip biteceğim.
Belki birgün ansızın sana veda etmeden..
Beni çeken toprağa gömülüp gideceğim!.

KORKUT BAYÜLKEN

Armağanım!.

İnciyle hayal ören dudakla mini mini;
Gözlerimden armağan kalan son yâsemini
Korkuyorum ansızın eller koparır diye,
Yeller aparır diye!

Senin billûrdan adın kuşların dilindeki;
Çılğınca kıskanırım ipek mendilindeki.
Kanın.. yıkandığında sulara varır diye,
Güne yalvarır diye.

KORKUT BAYÜLKEN

Uçarken

Muntazam tiktaklarla
İşliyordu ocağım,
Görünmez ufuklarla
Samimi arkadaşım.

Gökte seyyareyim ben
Korurum vatanımı.
Düşman ateş saçarken
Akıtırım kanımı.

Yılmadan ilerlerim
Düşmanı ezmek için
Vatanıma ben derim!
Fedayım senin için!

ORHAN

Büyük Anneme

Acının hüznüne bürüdün bizi.
Yürekte kanıyan yanan bu izi,
Silecek hiç bir şey yokmudur anne?

Kara topraklara sessizce daldın
Bizleri istirap seline saldın
Ecelin attığı ok mudur anne?

Anarım yanarak güzel yüzünü,
Şefkatle parlıyan masum gözünü.
Arkandan ağlısam çok mudur anne?

İRFAN

Denizde Gece

Saat 12: Artık gecenin sessizliği her tarafta açıkça hissedilebiliyor. Yalnız dalgaların sahildeki hışıltıları uzak bir çalgının kırık nağmeleri gibi kulağa hafif hafif geliyor. Yavaş yavaş bütün kıyıların ışıkları sönerek yerlerini ayın parlaklığına bıraktılar.

Koyu lâcivert sularda oynaşan yıldız yansılarının beyaz köpüklerdeki kırıntıları çakıl taşlarında büsbütün parçalandı.

Uzakta, kimsesiz gemilere ümit ışığı saçan iyi yürekli deniz feneri ve ona arkadaşlık eden bir balıkçı kayığı var.

Bu deniz adamı, denizin emekaar dostu balıkçı, zavallı yavrularını doyurmak için bütün gece denizin koynunda, beyaz köpüklü dalgalar arasında dolaşıyor. Serin bir rüzgâr onun dertli başını okşarken dalgalar da gönlünü eğlendirmek için her vakitki ninnilerini fısıldıyorlar..

TURHAL

GECE

30.3.937
1218 Niyir 2-A

Bu gece bana başında parlak yıldızlar, tüllerini açmış, duvağının altından bir gelin gibi iri lâcivert gözlerle gülümsüyor. Hafif bir rüzgâr.. Şu karşıki yalılarda görünen bol ışık.. Kırmızı, yeşil hasılı birçok renkler geceyi süslüyor. Ay bu gece altın bir top gibi parlıyor ve sularda yıldızlarla dansediyor. İlerde gökle yerin birleştiği noktada bir yelkenli rüzgâra beyaz kanatlarını açmış gideceği yere doğru sonsuz maviliklere açılıyor..

AĞLADIM

Ağladım dün gece ta fecre kadar,
Ağladım bahtımın kötülüğüne;
Karlı dağlar gibi görmedim bahar
Gönlüm yıkılmada ah... Günden güne!.

Benim de bir zaman sevgilim vardı
Gönlümden söyliyen bir dilim vardı
Göksünde taşınan mendilim vardı
Kaçırdım elimden, gömüldü düne?!

Bir zaman Keremin sazını aldım;
Bir Aslım için ben bin kapı çaldım;
Neşeden vazgeçtim hicrana daldım,
Gözümün yaşile renk verdim güne!..

Âşığım ezelden her güzele ben
Gönlüme batıyor bir kara diken,
Ozan, çare yoktur gün batar iken
Kır yaslı başını yaslı göksüne!..

KÂZIM FEYZİ OZAN

DÜZELTME:

Geçen sayıda çıkan «Aşk İçin Ağlıyanlar» şiirinde bir satır atlanmıştır. Düzeltiriz:

Aşk için ağla ey genç varsın gözlerin solsun
Aşk için bütün ömrün sana bir zından olsun..

K. F. O.

Cesur Bir Çocuk

Yazan LAMARTİNE

Çeviren :
OSMAN ÖZORASI GÖNEŞİLİ

Soğuk bir sonbahar günü idi. Benden bir yaş büyük olan kardeşimle taş ocağına inmiştik Zavallı kardeşim küçük ellerini ısıtmak için kuru eğrelti otlarından bir ateş yakmıştı. Babam ateşi görünce ona «Gratien dikkat et; sepetimin yanında bulunan kâdın içindeki kara baruta dokunma. Ateşe yaklaştırıldığında gözlerine sıçrar» dedi.

Fakat şimdiye kadar tektir edilmemiş olan zavallı çocuk bu göze sıçrayan kara barutun nasıl bir şey olduğunu merak ediyordu.

Babamız işile meşgul olduğu, biz küçüklere dikkat etmediği bir sırada kardeşim bir avuç dolusu kara barkt aldı. Onun ateşin üstüne attı Toz büyük bir alev yaparak parladı ve onu gözlerini kör etti:

Zavallı babamız bu bedbahtlığın neticesi kederinden bir kış sonra öldü.

Annem bizi fena bir şekilde beslemeğe mecbur oldu Kazma ile, tırpan veya tırnıkla bir erkek gibi o kadar işler yaptıki daha gençleşti ve daha iyi bir işçi kadını oldu.

Fakat; ben, kör olan kardeşim, küçük hemşirem ve otuz yaşında bir kadın olan annem hepimizin iştihası yerinde olmasına rağmen oldukça kanaatkârdık.

Kulübe nin içinde herkes sıtmaya yakalandı, bileyici ile karısını ve çocuklarını öldürdü. Yalnız «Denise» ismindeki on iki yaşındaki kızından başka kimse kurtulamadı. Annem bu kızcağızıda aldı, bizim yanımıza getirdi. Bura haddi azannideki sefaletide ekleyiniz.

Annem bu kızcağıza tarlaya giderken «Ben tarlada bulunduğum esnada küçük köre ve diğerlerine dikkat ve ihtimam edeceksin» dedi.

Annemin bu zahmetli çalışmaları ve bu kadar sefaleti benim canımı sıkıyordu.

Kendimi oldukça kuvvetli ve cesur his ettim.

Anneme «Anne bu sene çavdar tarlaları verimsizdir. Kestane ağaçlarında kestane yok. Bana babamın aletlerini veriniz » dedim. Annem ağlıyarak bana istediklerimi uerdi Aşağı köye indim. Ve «Kim istiyorsa onun için taş çekeyim, ekmeğim için çalışacağım » dedim. Bazıları « Taş ocağına git; ekmeğini kazanup kazanmadığını görelim » dediler. Bir biri, bir öteki için çalışmağa başladım.

En nihayet çalışma saatlerini uzattım Taşlara karşı iskele için hazırladığım tahtaların altında veya ahırlarda öküz yemliklerinin içinde yatıyordum.

Cumartesi günü akşamı kulubeye çıkıyor ve bir hafta içinde zahmetle kazana bildiğim bir kaç parayı anneme veriyordum. Annem beni ağlayarak kucaklıyor ve bana ne «Ne talisizlik! Senin kolların olmamalı idi çünkü sende babanın kalbi var» diyordu.

DENİZ

Güneşle pırıldıyor uysal yüzlü dalgalar,
Kamaşıyor denizi süzgün mani gözleri,
Oynaşıyor içinde zümrüt kurnaz halkalar,
Emiyor şirin deniz mor ışıklı özleri

Ak kanatlı martılar uçuyor üzerinde,
Beyaz saçlı dalgalar sahilleri okşuyor.
Dalıyor hep gözlerim şirin engin denizde,
Ruhum bu manzaraya katılarak coşuyor..

TİMUR ENGİN

ATALAR SOZÜ

Toplayan: SABUR ŞAHİN
— XI —

Keçide de var sakal
Keçi dağda kılı sırtında
Keçinin yemediği ot başını ağrıtır
Kedi ermediği ete pis der
Kediye sormuşlar. Kadımı eyi müftümü ne o ne o demiş
Kediye pisliğin ilâç demişler gidip örtmüş
Kedinin ciğere baktığı gibi bakma
Kedinin boğazına ciğer asılmaz
Kedi ne budu ne
Kedi öldü farelere meydan kaldı
Kel kız komşu kızının saçile öğünür
Kel başa şimşir tarak
Kelin tırnağı olsa başını kaşır
Kel oğlanın kazancı başının ziftine yetmez.
Kel ölür sırma saçlı olur. Kör ölür bademden gözlü olur.
Kemale eren meyva düşer
Kem söz, Kem akça sahibinindir.
Kenarına bak bezini anasına bak kızını al.
Kendi başını bağlayamayan oturmuşta gelin başı bağlar.
Kendi düşen ağlamaz
Kendinded büyüğe danışmayınca iş görme
Kendi değil devesi hacı
Kendi çalar kendi oynar
Kendi gözünde mertek varken ilin gözünde saman çöpü arar
Kendisi muhtacı himmet bir dede, kan de kaldı gayriye himmet ede
Kendini dev aynasında görür.
Kepenin altında er yatar
Kervan ters dönünce topal eşek baş olur
Kervan göçtü ise kervan saray yerinde
Kese keseye girmeyince kabarmaz
Keser gitti sapıda arkası sıra
Kesik baş yerine konmaz
Keskin irfan keramete kıç atar
Keskin kılınç kınını kesmez
Keskin sirke küpüne zarar
Kes parmağı çık pazara, em buyuran çok olur.
Keyf kılığa bakmaz
Kibrin hasmı alahtır.
Kilit dost içindir.
Kiminle gezersen onunla anılırsın
Kimsenin kısmetini kimse yiyemez
Kimse yoğurdum kara demez.
Kişi akranile azar
Kişi doğduğu yerde değil, doyduğu yerde olur.
Kişi ettiğini bulur, kimi tez, kimi geç bulur
Kişi her bildiğini ayağının altına alsa başı göğe erer.
Kişinin sözü özü bir olmalı
Kıl düğüm deli öğün tutmaz
Kılavuzu karga olanın burnu boktan çıkmaz
Kırkından sonra kudurana çare bulunmaz
Kınayan kendini kınar
Kınından çıkmayan kılıçtan topuz, yeğdir.
Kır atın yanında duran ya huyundan ya tüğünden,
Kırdığı yumurta kırkı geçti
Kırk hırsız bir çıplağı soyamaz.
Kırmızı elmaya taş atan çok olur.
Kırk ölüm gelmiş vadesi biten ölmüş
Kırkında saza başlayan kıyamette çalar.
Kısa günün kârı az olur.

kısmeti olanın kaşığında çıkar

Kışın ekmek yazın gömleksiz yaylaya çıkma.

Kış kışlığını eder

Kışın ocak başı yazın dağlar başı

Kışın yaba al yazın soba al

Kıtlıkta satıcıya, bollukta alıcıya Allah insaf versin

Kıvrak arayıcıdan yağşak sorucudur.

Kızana buz kokana tuz.

Kızara kızara gir, ağara ağara çı

Kız doğuran kızıl don geymez

Kız istenirken at beslenirken

Kızım sana söylüyorum gelinim sen dinle.

Kızını döğmeyen dizini döver.

Kızı kendi keyfine korsan ya davulcuya varır ya zurnacıya

Kızın saçlısı tarlanın taşlısı öküzün beslisi eyi olur.

Kız kocayınca gayret dayıya düşer.

Kız kucakta (cehiz cihaz) bucakta

Kız yükü tuz yükü.

Kol kırılır yen içinde baş kırılır fes içinde.

Kol kesilirken parmak aranmaz

Koca boynuzu yük değildir.

Koç koyundan farklı gerek

Ko desinler şahbudağın bağı var üzümü yok yaprağı var.

Kokmuş ete sinek çok konar

Komşu komşusunun halini bilir

Komşu komşudan sorulur.

Komşu hakkı tanrı hakkı

Komşuluk kardeşlikten ileri

Komşunun tavuğu komşuya kaz görünür.

Komşu boncuğunu calna giye takın

Komşusundan huy kapar. Ayranına sukatar

Konuk umduğunu değil bulduğunu yer

Kopacak kiriş sesinden bellidir.

Kork abrulun beşinden, koca öküzü ayırır eşinden

Korkak bezirgân ne kâr eder ne za -

Kork soysuz ile soğuktan, ziyan gelmez. Asil ile sıcaktan

Korku ile kaçan sıtkile koğan tutamaz

Korkulu düş görmektense uyanık durmak yeğdir.

Koyunu çok olanın ağılı büyük olur.

Koyunun bulunmadığı yerde keçiye Abdürrahman

Koyunun bulunmadığı yerde keçiye Abdurrahman çelebi derler.

Koyun üçten keçi beşten çoğalır.

Köpeğin ahmağı baklavadan pay umar

Köpeğin duvası kabul olsa gökten kemik yağar.

Köpekken Köpek ekmek yediği kapıyı bilir.

Köpekçe köpek sahibini bilir.

Köpekle dolaşmaktan çalıyı dolaşmak yeğdir.

Köpeksiz köyü buldunda eli deyneksiz gezersin.

Köprüyü geçinceye kadar ayıya dayı denir.

Kördeki zekâ gözü açıkta bulunmaz

Kör görmessede sezer.

Körler mahallesinde aynacılıkmı yaparsın

Körler diyarında padişah olur

Kör oldurki düştüğü kuyuya bir daha düşer.

Körün gözünden topalın yüzün

Köseye tarakmı satarsın

Köşkün köşküme bakar ateşin beni yakar

Kul azmayınca hak yazmaz

Kul ile tanrı arasına girilmnz

Kul verdiğini duyurur hak verdiğini doyurur.

Kul bunalmayınca hızır yetişmez

Kurt adına çakal baş keser

Kurt bulduğunu kuşla yerde kuş bulduğunu çalı başında yer

Kurt katırın bahasını ne bilir.

(Devamı Var)

TÜRK TARİH KURUMU KÜTÜPHANESİ

Sayısı 15 kuruştur

Vilâyet matbaası— Balıkesir

TÜRK TARİH KURUMU